

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Nona. De Luna.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

retulere; ut non immeritò SS. Patres ob-
 ciant eos purissimam Dei donum turpiorem
 fecisse, quàm quodcunquè lupanar. Cui ma-
 lo remedi studuit Julius Zellerus Juris-
 Consultus Augultanus, qui Anno 1600. Chri-
 stianorum edidit Cœlum, ubi mutatis anti-
 quorum nominibus omnes constellationes no-
 vis, piisque honoravit, ex urfa minore fecit
S. Michaelem, ex coma Berenicis, *Flagellum
 Christi*, ex Ariete *S. Petrum*, ex Perseo *S. Paulum*,
 ex Orione *Tunicam Domini inconfutibilem*,
 ex Leone *Sudarium Veronicæ*, ex Tauro *Cru-
 cem Teutonicam*, & ex aliis alia; sed antiqua
 nomina tantos jam egere radices, ut omnis
 ejus labor fuerit frustraneus. Has constel-
 lationes facile addidices, si adhibito globo ma-
 teriali, in quo descriptæ sunt, cum cœlesti,
 Serenâ nocte conferantur. In antiquis con-
 stellationibus numerantur Stellæ 1022. in no-
 vis aliqui numerant, 1225. alii 1392. alii
 1700. quas omnes distribuerunt in 6. magni-
 tudinum classes, quorum maximas appellant
 primæ magnitudinis, proximas minores sec-
 undæ magnitudinis, deinde tertiæ, quartæ,
 quintæ, & sextæ; primæ magnitudinis sunt
 nomina scilicet *Arturus*, *Lyra*, *Capellâ*, *oculum
 Tauri*, *cor Leonis*, *cauda Leonis*, *spica Virginis*, *os
 piscis Notii*, *cor Hydræ*, *cor Scorpii*, *pes sinister
 Orionis*, *Eridani extrema*, *Canis major*, *Cassiope-
 jæ*, *pes dexter Centauri*. Secundæ magnitudi-
 nis 45. Tertiæ 208. Quartæ 474. Quintæ
 212. Sextæ 49. Attamen contra Astronomos.

III. Dico I. Stellarum multitudinem, & Num-
 erum esse innumerabilem. Est conformis Sacrae
 Scripturæ, ex qua proinde probatur: Nam
 Gen. 12. dicit DEUS ad Abraham: *Suffice
 Cælum, & numera Stellas, si potes*: &c. 22. ad-
 dit: *Benedicam tibi, & multiplicabo semen tuum,
 sicut Stellas Cæli, & velut arenam, quæ est in li-
 tore maris*. Jerem. 33. *Sicut numerari non pos-
 sunt stellæ, & metiri arena maris, sic multiplicabo
 semen David servi mei*; ergò.

Probatur etiam Authoritate D. Au-
 gustini lib. 16. Civit. cap. 23. *Quicumq; uni-
 versum Stellarum Numerum, & conscripisse, &
 comprehendisse jactantur, sicut Arabus, vel Endo-
 xus, vel si qui alii sunt, eos libri hujus (Genesis)
 condemnat auctoritas*. Unde non excessit li-
 mites veritatis Galilæus, qui dixit, eas esse
 plures, quàm 10000. & Ricciol. computat,
 nil esse incredibile, asserere, esse plures, quàm
 200000. Nam per tubum opticum à RR.
 plures diverso tempore fuere detectæ, quæ
 antiquis fuerunt incognitæ, unde Galilæus in
 nebulosa præsepium numeravit 36. in nebulo-
 sa Orionis 12. in ejus ense, & cingulo 80.
 & intra spatium ipsius ad latitudinem unius,
 vel alterius gradus, plus, quàm 500. in ple-
 jadis plures, quàm 40. ad Galaziam nil
 esse aliud, quàm innumerarum Stellarum
 congeriem.

IV. Dico 2. *Astra sunt figura Spherica*. Est
 etiam communis inter Authores.

Probatur de luna, quia, si ejus super-
 ficies secundum partem, quâ nobis obverti-
 tur, esset plana, tota simul illuminaretur,
 quotiescunquè à Sole radios exciperet, sed
 hoc est contra experientiam, ergò; Probatur
 minor, quia radios illos suscipit paulatim
 & successivè, prout à Sole magis recedit, er-
 gò, quandoquidem illuminatur circulariter,
 signum erit, quòd Luna sit rotunda: Sub-
 sumo, sed eadem est ratio de Stellis aliis, er-
 gò: Probatur subsumptum, quia illæ Stellæ
 æquè sunt præstantes, ergò si Luna est ro-
 tunda, erunt & ipsæ, cum figura hæc sit
 præstantissima. Confirmatur de Venere, &
 Mercurio, quia beneficio Telescopii seu Tu-
 bi optici deprehenduntur, quòd eodem mo-
 do illuminentur, sicut Luna.

Dico 3. *Æquè Stellarum fixarum à ter-
 ra distantia incerta est, ac Numerus*. Est etiam
 conformis ad Sacram Scripturam. Ex qua pro-
 inde

Probatur ex Ecclesiastici primo, ubi
 dicitur: *Altitudinem Cæli, & latitudinem ter-
 ræ, & profundum abyssi, quis dimensus est?* & 7.
Virtutem Cæli ipse conspiciat. Confirmatur ex
 Plinio lib. 2. cap. 1. ubi loquens de Stella-
 rum distantia dicit: *Furor est, mensuram ejus
 animo agnasse quosdam prodere ausos, communi-
 ter tamen tenetur, quòd Luna apogæa distet à
 Centro terræ leucis: 1047987. Luna perigæa
 leucis 89336. Sol perigæus distat à centro
 Terræ leucis 1891518. Apogæus autem leucis
 2089088. Stellæ Firmamenti leucis 2405230.*
 De magnitudine Stellarum æquè nil certi
 statui potest, excepto, quòd luna cognoscatur non
 tantum Sole minorem esse, sed etiam terrâ,
 quia tota interdum occultatur inter umbram
 terræ, quæ umbra cum in modum Coni à terra
 prodeat decrevit semper, quo magis ab ipsa
 terra longius diffunditur, ut patebit ex figuris
 dandis, quando agam de Eclypsibus. Astron-
 omi tamen dicunt, stellas firmamenti, quæ
 sunt primæ magnitudinis, esse 107. majores
 ipsâ terrâ, & quæ sunt minimæ, seu sextæ ma-
 gnitudinis, superare terræ globum 18. Solem
 verò continere magnitudinem terræ plus,
 quàm 166. & Lunam esse terrâ minorem 40.
 Lunæ autem circulus perigæus est Leucarum
 561541. apogæi 1313. 14110. Firmamenti
 ambitus, secundum majores circulos, puta se-
 cundum Æquatorem, est Leucarum 15118400.

QUÆSTIO IX.

De Luna.

Deberem hic agere de omnibus Plane-
 tis, in particulari, agam tamen solummodò de
 Luna, & paucula de Sole, maxime de Eclypsibus
 eorum, nam plura sunt Astronomica, & re
 valdè incertâ. Itaque

Multa & mira de natura Lunæ, compo-
 sitione & constitutione tractant Astronomi,
 præcipuè Extraticus Kircherus ex observationi-
 bus & certis experimentis ope tubi optici de-
 ductis, quare dignum est, aliquas observatio-
 nes istas nescientibus in medium deferre, &
 ejus naturam, structuram & conditionem ex-
 plicare.

Dddd a Dico

V. Stellarum di-
 stantia est
 nobis etiam
 incognita.

Magnitudo
 Stellarum ma-
 gis certis dico
 potest.

II.
Luna est corpus opacum.

DICO I. *Natura itaq; lunæ est corpus opacum, & densum ad solū lumen sistendum & reflectendum.* Patet manifestè ex phaibus, seu apparitionibus, nam aliquando apparet plena, aliquando semiplena, aliquando prætumida, aliquando falcata cornibus, in Orientem, vel Occidentem protensis. Item patet ex Eclypsibus Lunæ, quando ea impeditur umbrâ terræ, & sic obscuratur, vel ex parte, vel totaliter, prout impressa fuerit; hinc lumen secundarium, quod à parte nobis aduersa non illustrata à Sole apparet, quando Luna non est plena, & aliquando etiam in novilunio est lumen reflexum à terra, sicut enim hæc illuminatur à luna, dum reflectit lumen receptum à Sole, sic vicissim Luna à terra illuminatur, dum terra reflectit lumen solare. Quod autem Luna Eclypsata adhuc obscuram aliquam lucem referat, videtur oriri à radiis Solis refractis ad Atmosphæram Terrestrem versus axem Coni, quam Luna Eclypsata est ingressa.

III.
Luna non est spherica geometricè.

DICO 2. *Licet Luna sit spherica, non est tamen Spherica Geometricè, sed aspera & inæqualis habens partes alias eminentiores, alias depressiores.*

Probatum prima pars ex iis, quæ dixi de figura astrorum in communi, scilicet ex eo, quod illuminetur sphericè, quem modum quilibet experiri potest, si attendat illuminationem successivam globorum inauratorum, qui supra turres ponuntur, aut si spheram aliquam opacam in obscuro cubiculo suspendat, & aliud lumen à longè circa lunam & spheram adferat, ita ut is modò sit infra spheram, & lumen, modò Sphæra inter lumen & ipsum, modò in alio situ.

IV.

Probatum secunda pars, Luna non solum Dychotoma, seu dissecta, sed etiam ante, & post dissectionem, si adhibeatur tubus opticus, lineam habet dividendam partem splendidam à tenebrosa, tortuosam, & circumflexam, & anfractuosam, vel etiam dentatam, ergò partes ipsius non sunt omnes æquales, sed aliquæ eminentiores, aliæ depressiores, nam concipi non potest, quomodo Luna sphericè illuminata, si Geometricè spherica esset, tot flexuositates causaret, vel unde orientur tot anfractus.

V.

Probatum secundò, quia videmus quod quartà, post novilunium, die, & sequentibus in Orientali parte adhuc inter lunam appareant cuspides quædam lucidæ separata à parte illuminata; e contra verò in decrefcente Luna, sic sunt etiam in parte ejus occidentali obscuræ quædam partes, quæ tardiùs lumen suum deferunt, quàm aliæ, ergò certum est, esse in Luna partes quasdam eminentes, quæ, ut nostri montes ferriùs, aut citiùs, illuminantur; nec hoc in raritatem, vel densitatem referri potest, cum

hæ ipsæ partes, quæ antea claræ erant, sicut postea obscuræ, & quæ obscuræ erant, sicut claræ, sicut in terra montes, & arbores, nunc umbram projiciunt versus Occidentem, nunc versus Orientem, aliquando versus Septentrionem, & infra Zonam torridam, in meridie nullam, sic Sol illuminans Lunam nunc umbram causat versus Occidentem, nunc versus Orientem, & aliquando nullam, scilicet, quando magis directè & perpendiculariter à Sole illuminatur.

Maculæ Lunæ in duplici sunt differentia, antiquæ scilicet, & novæ, antiquæ appellantur eæ majores, quæ sine tubo optico videri possunt, quas etiam vulgus scit distinguere & considerantur, veluti quædam maria, quorum similitudinem referunt. Novæ appellantur eæ, quæ sine beneficio Telescopii videri nequeunt, suntq; variaz, magnitudine figura, situ, colore vicissitudine Luminis ac umbræ, aliisq; accidentibus inter se differentes, quarum numerus in Schemate Landriniano ascendit ad 250. in Heveliano ad 550. in Grimaldeo ad 600. non quod plures non sint, sed quia propter exilitatem plures ponere noluerunt, quid autem istæ maculæ sint, controversum A. A. nam aliqui dicunt esse simulacra Oceani, & nostrorum marium apparentium in Luna, tanquam in Speculo, sed obstat, quia si Luna speculum esset globi terraquei, maculæ illæ deberent in Luna in alio & alio situ videri pro diversitate stationum, oculorum, cum omnes partes terræ ad omnium oculos se reflectere possint; alii existimant, maculas consistere, & oriri ex diversitate raritatis & densitatis. Ego tamen

DICO 3. *Maculas illas causari ab inæqualitate superficie Lunari.* Probatum, quia dictis Luna est asperata, veluti quibusdam montibus & vallibus, ergò istæ maculæ oriuntur ab umbra, quam causant montes juxta diversitatem illuminationis factæ à Sole. Probatum Antecedens: Quia illa inæqualitas deprehensa est tubo optico, tum quia id argumenta supra allata sufficienter demonstrant.

Dominium Lunæ maximè est in humida sublunaria; Et eam in hæc inferiora influere humiditatem, patet quotidianâ experientia, nam videmus, quod crescente Lunâ crescant humores, decrefcente decrefcente, unde verisimè lib. 2. cap. 29. scribit Plinius, Lunam fidus esse, quod terras saturaret, accedensque corpora impleat, abscedens inanitat, ideo cum incremento ejus augeri conchilia, & maximè spiritum sentire, quibus sanguis non est, & cap. 9. dicit, Lunam fidus esse femineum, ac molle, eò, quod humorem solvat, ferarum corpora occisa in tabem redigat: cuncta humido Spiritu laxet, item videmus, quod crescente Lunâ cancrorum & concharum corpora augeantur, & decrefcente minuantur: Item Capilli, & Ungues crescente Lunâ abscessi citiùs crescunt, quàm decrefcente. Unde varias tradiderunt regulas de re rustica scribentes, quæ videri possunt apud Columellam & recentissimè apud Colerum.

Quæres,

Quæres, an sint homines, animalia, plantæ in Luna? circa hanc materiam plures fuerunt antiquorum errores, nam Achilles Dacius existimavit, Lunam esse regionem ad habitandum aptam cum fluviiis, & quæ in terra videntur. Xenophanes dicit esse terram multarum urbium & montium. Macrobius in somnium Scipionis lib. 1. cap. 13. Lunares populos, & purgatorium animarum ponit in Luna, hanc eandem sententiam de animabus & genis in Luna, velut in terra degentibus tribuit. Bedalib. de Mundi constitutione, Titulo de æthere, quibusdam Physicis. Pythagoræi & Sectatores Orphei hoc extendunt etiam ad reliquos planetas. Sed contrâ

Dico 4. Luna & omnia alia astra sunt habitatoribus destituta in Cæli &c. Probatur ex Scriptura Deut. 4. ubi de Sideribus dicitur: *Quæ creavit Dominus Deus in ministerium cunctis gentibus, quæ sub Cælo sunt.* Et Psalmo 14. Et Terra sola pro habitatione hominum assignatur, dum ait: *Cælum Cæli Domino, Terram autem dedit Filii hominum.* & Actuum 17. dicitur: *Fecit quæ ex uno omne genus hominum inhabitare super universam faciem terræ.*

Dices: Non videtur credibile, quod tam magna & pulchra corpora sint hominibus vacua, cum iis abundet luteus mundus, & nullus pater Familias facem accendit ad domesticorum usum ipsâ domo majorem. Sed respondeo, quicquid sit de implicantia fidem contrarium docere Gen. 10. omnes homines ab Adamo descendere, & non constat ullos ad Lunam, vel astra fuisse translatos. Quomodo autem Luna illuminet nos & illuminetur à Sole, explicat D. Augustinus ex mente aliorum Enarr. in Ps. 10. ubi ait: *Duæ sunt de Luna opiniones probabiles: Hanc autem quæ vera sit, aut omnino, aut difficillimè, arduum posse hominem scire, cum enim quaritur, unde lumen habeat, alii dicunt, secum habere, sed globum ejus dimidium lucere, dimidium autem obscurum esse, dum enim movetur in Circulo suo, eandem partem, quæ lucet, paulatim ad terras convertit, ut videri à nobis possit. & ideo prius quasi cornutam apparere, nam & si facias pilam ex dimidia parte candidam, & ex dimidia obscuram, si eam partem, quæ obscura est, ante oculos habeas, nihil candoris vides, & cum cæperis illam candidam partem ante oculos convertere, si paulatim facias, primò cornua candoris videbis, deinde paulatim crescit, donec tota pars candens apponatur oculis, & nihil obscuræ alterius partis videatur. Quod si perseveres adhuc paulatim convertere, incipit obscuritas apparere & candor minui, donec iterum ad cornua redeat, & postissimè totus ab oculis avertatur, ac rursus obscura illa pars tota posset videri. Quod fieri dicunt, cum lumen Luna videtur crescere usque ad decimum partem Lunam, & rursus usque ad tricesimam minui, & redire ad cornua, donec penitus nihil in ea lucis appareat. Alii autem dicunt, non habere Lunam lumen proprium, sed à sole illustrari, sed quando cum illo est, eam partem ad nos habere, quæ non illustratur, & ideo in ea nihil lucis videri, cum autem incipit ab illo recedere illustrari ab ea etiam parte, quam habet ad terram, & necessariò incipere à cornibus, donec fiat quindecima contra Solem. Tunc enim Sole occidente oritur, ubi, quicquid occidentem Solem observa-*

verit, cum eum cæperit non videre, conversus ad Orientem, Lunam surgere videat. Atque inde ex alia parte, cum ei cæperit propinquare, illam partem ad nos convertere, quæ non illustratur, donec ad cornua redeat, atque inde omnino non apparet: Quia tunc pars illa, quæ illustratur sursum est ad Cælum, ad terram autem illa, quam radiare Sol non potest.

QUÆSTIO X.

De Ecclipsi Solis & Luna.

Restat nunc examinanda difficultas, quomodo fiat Ecclipsis Lunæ, pro quo notandum est, Primò: Zodiacum habere latitudinem duodecim graduum, quos in duas partes dividendo per medium ejus lineam ducendo, ita ut ex quavis parte lineæ 6. gradus sint, habebitur Eccliptica ex eo, quod in illa linea Ecclipsis fiat, est semper via Solis.

I.
Via Solis.

Notandum secundò: Quod licet Luna semper moveatur sub Zodiaco, non tamen movetur semper sub Eccliptica linea, sed ab illa deviat, & suo motu lineam propriam describit, quæ etiam linea Lunæ dicitur intersecantem Ecclipticam lineam in duobus punctis diametraliter oppositis, quæ duo puncta vocantur caput & cauda Draconis, propter quod Sol & Luna nunquam diametraliter opponuntur, nisi in his duobus punctis.

II.
Via Luna.

Notandum tertio: Quodcumque corpus opacum, objectum corpori illuminato, facere umbram ex una parte, & ex altera parte illustrari, unde si corpus luminosum æquale fuerit cum corpore Opaco, tunc corpus Opacum umbram projiciet in infinitum Cilindroides, id est, ad formam Cilindri, ut exhibet figura sub littera M. ratio est, quia lumen illud solum propagatur per lineas rectas; si corpus verò lucidum fuerit minus, quàm opacum, similiter opacum projiciet umbram in infinitum Calathoides, id est, ad modum Calathi, nec radii lucidi unquam concurrent, ut exhibetur sub littera N. Si verò corpus lucidum majus fuerit opaco, illuminabit plùs, quàm mediam illius partem, cujus radii tandem aliquando concurrent, & umbra non protendetur, nisi Conoides, id est ad modum Coni, ut exhibet figura sub littera O. His notatis

III.
Ex diversitate corporis opaci diversa est umbra.

Dico 1. Ecclipsis Lune est verus luminis defectus, ortus in Luna, apta interpositione Terræ inter Solem & Terram. Probatur ex præmissis notatis: Quia cum Sol & Luna tantum diametraliter sibi opponantur, quando existunt in capite, vel cauda Draconis, & Eccliptica diametraliter opponuntur, Luna necesse habet, ut ingrediatur umbram Terræ, adeoque à radiis solaribus illuminari nequit & consequenter, verum causat defectum luminis in Luna, ut videre est in figura P. ubi Sol est in A. Luna in C. Terra autem in B. Ex qua projicitur umbra Conoides, quia Sol est major Terrâ. Nota tamen, Lunarem Ecclipsim non contingere, nisi in plenilunio, quàmvis non contingat in omni plenilunio, cum non habeat sufficientem oppositionem cum Sole, & licet sufficientem oppositionem

IV.
Ecclipsis Lunæ est verus luminis defectus.

Dddd 3 habeat,